PEYĞƏMBƏRİN (s) UŞAQLIĞI VƏ CAVANLIĞI

<"xml encoding="UTF-8?>

PEYĞƏMBƏRİN (s) UŞAQLIĞI VƏ CAVANLIĞI

Əllərindəki Tövrat və İncildə (adının vəsfini və əlamətlərini) yazılmış gördükləri rəsuli-ümmiyə (heç kəsin yanında oxuyub elm öyrənməmiş və ya Məkkəli) Peyğəmbərə tabe olurlar. (O Peyğəmbər) onlara yaxşı işlər görməyi buyurar, pis işləri qadağan edər, təmiz (pak) ne’mətləri halal, murdar (napak) şeyləri haram edər, onların ağır yükünü yüngülləşdirər və üzərindəki buxovları açar (şəriətin (.çətin hökmlərini götürər

İSLAM PEYĞƏMBƏRİNİN UŞAQLIĞI VƏ CAVANLIĞI

Peyğəmbər (s)-ın doğum ili dəqiq mə’lum deyildir. İbni Hişamın və başqalarının yazdığına görə o, Amul-fildə (fil ilində) yə’ni Əbrəhə fillərlə Kə’bəni viran etməyə gələn ildə anadan olmuşdur. O hadisəni öz gözləri ilə görənlərə əgər bu tarix aydın olsa da belə, başqaları üçün mə’lum deyildir, çünki hələ də o hadisənin hansı ildə baş verməsi müəyyən edilməmişdir. Tarixçilər Peyğəmbərin vəfatını 632-ci miladi ilinə aid edirlər. Peyğəmbər dünyadan köçəndə 63 yaşı varmış, .deməli onun anadan olma tarixi 569-570-ci illərə təsadüf edir

Tarixçilər onun həyatı barəsində müxtəlif hekayələr nəql etmişlər. Ancaq mö’təbər sənədlərə istinad etməklə tarixi həqiqəti dastan və hekayələrdən ayırmaq olar. O illərin hadisələrini aydınlaşdıra biləcək yeganə sənəd Qur’ani-kərim və Peyğəmbərin sünnəsidir. Lakin Qur’ani-kərimdə o hadisələrə çox qısaca işarə edilmişdir. Bu kiçik işarələrə və tarixçilərin verdiyi mə’lumata istinad .edərək demək olar ki, Məhəmməd (s) uşaqlıqdan yetim qalmışdır

Atası Abdullahh bəni Zöhrə tayfasının başçısı Vəhəbin qızı Aminə ilə ailə həyatı

qurduqdan bir neçə ay sonra, ticarət səfərlərinin birində, Şamdan geri dönərkən Yəsrib şəhərində vəfat etmişdir. Bə'zi tarixçilər isə onun Həzrətin (s) dünyaya gəlişindən bir neçə ay sonra vəfat etdiyini yazmışlar. Həzrəti Peyğəmbər (s) hələ körpə ikən (südəmər vaxtı) bəni Sə'd qəbiləsindən olan Həlimə adlı qadının yanında olan zaman anası dünyadan köçmüş və babası Əbdül Müttəlib onun himayəsini öz üzərinə götürmüşdür. Səkkiz yaşında isə Əbdül Müttəlib dünyadan köçür və ondan sonra əmisi Əbu Talibin qəyyumluğu altına düşür. Tarixçilərin yazdığına görə həzrəti Peyğəmbər (s) hələ uşaq ikən əmisinin Şama etdiyi ticarət səfərlərinin birində onunla getmişdi. Yolda Busra adlanan yerdə Bəhira adlı xristian keşişi ilə rastlaşmış və keşiş onda peyğəmbərliyin əlamətlərini görmüşdü. Keşiş onu əmisinə bərk-bərk tapşırmış, xüsusilə bu uşağı onunla düşmən olan yəhudilərdən qorumağı tövsiyə etmişdi. Deyilənə görə karvanla gələnlər Bəhiranın ətrafından dağıldıqdan sonra o, Həzrəti saxlamış və onu Lat .və Uzzaya (büt adlarıdır) and verərək bir neçə sualına cavab verməyi istəmişdi

Həzrət (s) cavabında demişdi ki, məni Lat və Uzzaya and vermə, çünki dünyada ən xoşuma gəlməyən şey bu iki bütdür. Sonradan Bəhira onu Allaha and .vermişdi

FİCAR MÜHARİBƏSİ

Həzrət Məhəmməd (s)-ın cavanlığında baş vermiş hadisələrdən biri də Ficar müharibəsi olmuşdur. Ficar haram aylardan birində baş verdiyi üçün belə adlanmışdır. (Onu da qeyd etmək lazımdır ki, islamdan əvvəl ziqə'də, zihiccə, məhərrəm və rəcəb aylarında müharibə etmək haram olub, islamın zühurundan .(sonra da bu qanun öz qüvvəsində qalmışdır

Hiyrədən Məkkəyə bir karvan gəlir, onlar özləri ilə müşk gətiribmişlər. Bəni Kinanə tayfasından olan bir kişi karvanın Həvazin qəbiləsindən olan qoruqçusunu yatmış görüb onu öldürmüş və bütün yükləri götürüb aparmışdı. Bu vaxt Qüreyş və Həvazin qəbiləsi Ukkaz bazarında toplanmışdı. Bu xəbər Qüreyş

qəbiləsinə yetişdikdən sonra onlar şəhərə qayıtdılar. Həvazin qəbiləsi də onların ardınca düşdü, lakin Qüreyşlilər Kə'bə evinə sığındılar. Bunun ardınca bu iki qəbilə arasında müharibə başlandı və bu müharibə bir neçə dəfə təkrar olundu. Həzrət Məhəmməd (s) bu müharibələrin birində iştirak etmişdi. Bə'zi tarixçilərin .nəzərinə görə bu müharibə Kinanə və Qeys qəbilələri arasında baş vermişdir

HİLFUL-FUZUL

(ƏLAHİDDƏ AND VƏ YA ƏHD-PEYMAN)

Peyğəmbərliyə yetişmədən əvvəl Məhəmməd (s)-ın həyatında baş vermiş mühüm hadisələrdən biri də onun hilful-fuzul da iştirak etməsi olmuşdur. Hilful-fuzul hekayəsi belədir: Məkkədə yaşayan qəbilələr arasında bir-birinə təcavüz etməmək barəsində müqavilə bağlanmışdı. Ancaq əgər şəhərə qərib bir adam gəlsəydi, heç bir qəbilə və ya müqavilə yox idi ki, onu müdafiə etsin. Yazılanlara görə bəni Əsəd qəbiləsindən bir nəfər Məkkəyə ticarət etməyə gəlir. Bəni Səhm qəbilsindən olan bir nəfər onun mallarını alaraq pulunu ödəmir. Həmin tacir Qüreyş qəbiləsinin yanına gedib köməklik istəyir. Qüreyşlilər ona cavab verirlər ki, bəs sən bizimlə əhd-peyman (müqavilə) bağlamadığından biz səni müdafiə edə bilmərik. Tacirin hər yerdən ümidi kəsildikdən sonra Əbu Qubeys dağına çıxaraq ona zülm edildiyi haqda şe'r oxumağa başlayır. Və Qüreyşdən yardım diləyir. Qüreyş qəbiləsi bu hadisədən peşiman olaraq Abdullahh ibni Cəda'nın evinə toplaşaraq əhd-peyman bağlayırlar ki, bundan sonra hər hansı bir qəribə zülm olunmasının qarşısını alsınlar. Bu müqavilə əvvəldə bağlanmış əhd-peymanlar və and içmələrdən əlahiddə olduğu üçün ona hilful-fuzul adı .verilmişdir. Bu adın ona verilməsi barədə başqa rəvayətlər də nəql olunmuşdur

Məhəmməd (s) peyğəmbərliyə yetişdikdən sonra deyirdi: "Cahiliyyət dövründə Abdullahh ibni Cəda'nın evində bir müqavilə məclisində iştirak etdim. Əgər onun əvəzində mənə qızılı tüklü dəvələr versəydilər o qədər sevinməzdim. Əgər bizi ".yenidən belə bir məclisə də'vət etsələr. biz orada iştirak etməyə hazırıq

XƏDİCƏ İLƏ EVLƏNMƏSİ

Həzrət Məhəmmməd (s) iyirmi beş yaşında ikən əmisi Əbu Talib ona belə dedi: “Qüreyş qəbiləsinin Şama gedən ticarət karvanı hazırdır. Xuvəylidin qızı Xədicə sənin qohumlarına pul verib ki, ticarət etsinlər və gəlirə də şərik olsunlar. Əgər istəsən səni də qəbul edər.” Sonradan o Həzrət, Xədicə ilə bu barədə söhbət etdi və o da bu təklifi qəbul etdi. İbni İshaqın yazdığına görə Xədicə Məhəmməd (s)-ın əmanətdar və şərəfli bir insan olduğunu bilərək ona xəbər göndərir ki, əgər bu ticarət səfərində iştirak etməyə razılıq versən sənə düşən payı artıqlaması ilə .verəcəyəm

Bu ticarət səfərindən Xədicə çoxlu sayda gəlir əldə etdi, çünki şərəfli, əmanətdar, düz danışan və düzgünlükdə məşhur olan bir şəxsi bu ticarətə yollamışdı. Elə bu ticarət səfərindən sonra da Xədicə Məhəmməd (s)-la ailə həyatı qurdu. Bu zaman Məhəmməd (s)-ın iyirmi beş yaşı, deyilənə görə isə Xədicənin 40 yaşı varmış. Ancaq onun dünyaya gətirdiyi övladlara nəzər saldıqda isə, təxminən demək olar ki, onun yaşı qırxdan aşağı olmuşdur. Ərəb tarixçiləri bəlkə də 40 .rəqəmini mükəmməl rəqəm olduğundan seçiblər

QARA DAŞ”IN YERİNƏ QOYULMASI“

Peyğəmbərliyə yetişməzdən əvvəl Məhəmməd (s)-ı Məkkə əhalisinin gözündə uca edən mühüm hadisələrdən biri də qara daşın yerinə qoyulması hadisəsi olmuşdur. Bildiyiniz kimi, Kə’bə evi cahiliyyət dövründə də ərəblər tərəfindən möhtərəm sayılırdı. Bir dəfə sel Kə’bə evinin içərisinə axaraq divarlarını uçurmuşdu. Qüreyş qəbiləsi divarları yenidən tikdikdən sonra qara daşın yerinə qoyulması məsələsində qəbilələr arasında ixtilaf düşür. Hər qəbilənin rəisi bu şərafətli işi öz üzərinə götürmək istəyir. Nəhayətdə ixtilaf özünün ən yüksək zirvəsinə çatır. Belə ki, hər qəbilənin rəisi içi qanla dolu olan bir qab gətirərək onun içinə əllərini salırlar. Bu and içmənin mə’nası o deməkdir ki, onlar qalib müəyyən edilənə qədər vuruşmalıdırlar. Ən nəhayətdə razılıq əldə etdilər ki, hər

kim bəni Şəybə qapısından məscidə daxil olsa onu hakim tə’yin etsinlər və o, nə hökm etsə ona əməl etsinlər. Məscidə birincə daxil olan şəxs Məhəmməd (s) oldu. Qüreyş qəbiləsinin ağsaqqalları dedilər ki, o əmanətdar (əmin) adamdır hər nə desə qəbul edəcəyik. Sonradan əhvalatı ona söylədilər. Məhəmməd (s) dedi: Yerə parça sərin. Onlar bu işi gördükdən sonra Həzrət qara daşı parçanın ortasına qoyub yenidən dedi: Hər qəbilənin rəisi parçanın bir ucundan yapışaraq qaldırsın. Bunu etdikdən sonra özü qara daşı yerinə yerləşdirdi. Bu hakimliyi ilə .o, böyük bir qan tökülməsinin qarşısını almış oldu

PEYĞƏMBƏRLİK

Məhəmməd (s) hələ peyğəmbərliyə yetişməzdən əvvəl Ərəbistan əhalisinin dağınıq və pis olan vəziyyətindən narahatlıq hissi keçirirdi. Xüsusilə onların bütpərəst olması başqa şeylərə nisbətdə onu daha çox narahat edirdi. Çünki qabaqda da qeyd etdik ki, xristian rahibi Bəhira onu Lat və Uzzaya and verərkən Məhəmməd (s) ona deyir ki, onların adını çəkmə, çünki mənim xoşuma .gəlməyən ən pis şeylər bu bütlərdir. Bəhira onu sonradan Allaha and vermişdi

İSLAMIN ZÜHURU

Məhəmməd (s) peyğəmbərliyə yetişməzdən bir az əvvəl əhalidən uzaq gəzərək yeganə Allaha ibadət edərdi. İldə bir ay Həra dağına çəkilərək ibadətlə məşğul olardı. Bu müddət ərzində onun yanına gələn ac-yalavacları yedirdərdi. İbadət müddəti başa çatdıqdan sonra Məkkəyə dönər, Kə’bə evini yeddi dəfə təvaf edib sonradan evə gedərdi. Həra dağına çəkildiyi illərdən birində peyğəmbərliyə çatır. Məhəmməd (s) belə deyir: Cəbrayıl mənim yanıma gəlib dedi: Oxu! Dedim ?oxumaq bilmirəm. Yenidən dedi: Oxu! Dedim nə oxuyum

:Dedi

Ya Peyğəmbər! Qur’ani-kərimi bütün məxluqatı) yoxdan yaradan Rəbbin adı ilə) !(bismillah deyərək) oxu

.O Həzrət peyğəmbərliyə yetişən dövrdə 40 yaşı varmış

Peyğəmbər (s) ilk dəfə ona nazil olan “Ələq” surəsinin əvvəl ayələrini aldıqdan sonra öz sığınacağını tərk edərək Məkkəyə gəldi. O gecə bənzəri olmayan baş verən hadisədən sonra təbiidir ki, Peyğəmbər hər işdən qabaq bir başa evə getmişdi. Bu zaman onun evində üç nəfər yaşayırdı; şərəfli həyat yoldaşı olan Xədicə, əmisi oğlu Əli ibni Əbi Talib və Zeyd ibni Haris. Təbiidir ki, kişilər arasında isə Əli (ə), qadınlar arasında isə Xədicə ilk əvvəl Peyğəmbərə iman gətirmişlər. Nəzərə çarpacaq dərəcədə aydındır ki, bu mövzuda hansısa mübahisə və rəvayətlərin tədqiqinə lüzum görünmür. Bundan əlavə Əli (ə) bir çox xütbələrində bu mövzuya açıq-aydın işarə edərək deyir: “Peyğəmbər (s)-a ilk iman gətirən şəxs mən olmuşam.” Lakin bunlardan sonra kimin ilk növbədə müsəlman olması barədə Peyğəmbər (s)-ın həyatı barədə yazan tarixçilər arasında ixtilaf mövcuddur. Və təbiidir ki, bu ixtilaf səhabə dövründən sonra, yə’ni tabein dövrünün ilk başlanğıcında meydana çıxmışdı. Hər bir ailə çalışırdı ki, öz müsəlmanlığını islamın ilk çağları ilə əlaqələndirərək bu mə’nəvi məziyyətdən istifadə etsin. Bundan əlavə başqa hədəflər də güdülürdü ki, tarixlə tanışılığı olanlara bu məsələ aydındır. Yazılana görə Məhəmməd (s) peyğəmbərliyə yetişdikdən sonra, üç il müddətində onun haqqa də’vəti gizlin olmuşdur. Ancaq bə’ziləri Qur’an ayələrini sıra qayadası ilə nazil olmasına .əsaslanaraq ümumi də’vətin az müddətdə olduğunu qeyd etmişlər

İlk əvvəl Peyğəmbər (s) xalqı bütlərə ibadət etməkdən çəkindirib, yeganə Allaha ibadət etməyə də’vət edərdi. İlk başlanğıcda namazlar iki rük’ət olub. Sonralar isə səfərdə olmayanlar üçün dörd rük’ət, səfərdə olanlar üçün isə iki rük’ət namaz qılmaq vacib olmuşdur. Müsəlmanlar Allaha ibadət etmək və namaz qılmaq üçün camaatın gözündən uzaq yerlərə – məsələn dağlara və ya camaatın çox az gəlib-getdiyi yerlərə çəkilərdilər. Get-gedə müsəlmançılıq Məkkədə .yayılmağa başladı

Peyğəmbərlik dövrünün üç ili başa çatdıqdan sonra Allah-təala ona əmr edir ki,

.xalqı aşkar şəkildə yeganə Allaha tərəf də’vət etsin

Və ən yaxın adamlarını qorxut! (İlk növbədə ən yaxın qohumların olan Haşim və Müttəlib oğullarını yalnız Allaha ibadət etməyə çağır və əks təqdirdə müdhiş bir (!əzaba düçar olacaqlarını xatırlat

Sənə tabe olan mö’minləri qanadın altına al! (Onlarla mehriban davran, nəzakətlə (!rəftar et, köməklərinə çat

Əgər (yaxın qohumların) sənə qarşı çıxsalar, onlara belə de: “Şübhəsiz ki, mən ”!sizin əməllərinizdən uzağam

İbni İshaqın yazdığına görə bu ayələr nazil olduqdan sonra Peyğəmbər Əliyə buyurdu: Ey Əli, Allah mənə buyurub ki, öz yaxın qohumlarımı Ona ibadət etməyə də’vət edəm; bir qoyun kəs, bir qədər çörək və bir kasa süd hazırla. Əli (ə) bütün deyilənləri hazırladı. Həmin gün Əbdül-Müttəlib övladlarından qırx nəfəri məclisə toplaşdılar. Hamısı yeyib doyduqdan sonra sevimli Peyğəmbər (s) söhbətə başlamaq istədi. Əbu Ləhəb dedi: “O, sizi sehirləmişdir.” Bu minvalla məclis dağıldı. Peyğəmbər (s) səhəri gün onları yenidən toplayaraq dedi: “Ey Əbdül-Müttəlib övladları güman etmirəm ərəblərdən biri mənim sizə gətirdiyim şeydən gözəl bir şey öz qəbiləsi üçün gətirmiş olsun. Mən sizə həm dünyanı, həm də .axirəti gətirmişəm

İbni İshaqdan nəql edən Yunis ibni Bəkir (bilmirəm) bilərəkdən, ya bilməyərəkdən Peyğəmbərin sözlərini ancaq buracan nəql etmiş və ardını yazmamışdır. Bəkai vasitəsi ilə ibni İshaqdan nəql edən ibni Hişam yalnız ayəni yazmaqla .kifayətlənmiş və başqa bir şey artırmamışdır

Ancaq keçmiş tarixçi və mö’təbər kitab sahibi olan Təbəri belə yazır: Peyğəmbər (s) öz də’vətini yaxın qohumlarına çatdırdıqdan sonra belə dedi: “İndi kimdir mənə bu işdə yardımçı olan, belə ki, mənim qardaşım, vəsim və məndən sonra sizin aranızda xəlifəm olsun?” Hamı susdu və Əli (ə) dedi: Ey Allahın elçisi, o

şəxs mənəm. Peyğəmbər (s) buyurdu: Bu sizin aranızda mənim vəsim və .xəlifəmdir, onu eşidin və əmrinə tabe olun

Bu rəvayəti başqa tarixçilər və yazarlar da həmin məzmunda nəql etmişlər və bu .islami mənbələrdə məşhur hədislərdən sayılır

Həmçinin Təbəri ibni Abbasdan rəvayət edir ki, bir gün Peyğəmbər (s) Səfa dağına gedərək Qüreyşliləri yanına çağıraraq belə demişdir: Əgər mən sizə desəm ki, düşmən sizə basqın edəcək mənim sözümə inanarsınızmı? Dedilər: Bəli. Dedi: Mən sizi böyük bir əzabdan xəbərdar etmək istəyirəm. Əbu Ləhəb dedi: Elə buna görə bizi bura çağırıbsan "Təbbət" surəsi də Əbu Ləhəbi .məzəmmət etmək üçün nazil olmuşdur

İbni Hişam yazır: Peyğəmbər (s) Qüreyşliləri Allaha ibadət etməyə də'vət etdikdə ona e'tiraz etmədilər. Onların bütlərinə tə'nə etdikdən sonra düşmənçilik .meydana çıxdı

:Qur'ani-kərim bu düşmənçiliyə işarə edərək buyurur

Ya Məhəmməd!) Kafir olanlar səni gördükləri zaman ancaq məsxərəyə qoyaraq) (bir-birinə); "Sizin tanrılarınızı tə'nə edən budurmu?" – deyərlər. Halbuki onlar, .(məhz Rəhman Allahın öyüd-nəsihətini (Qur'anı) inkar edirlər. (Əl-Ənbiya 36

Müsəlmanların sayı günbəgün artdıqca Qüreyş başçılarının nigarançılığı daha da çoxalırdı. Onlar Əbu Talibin yanına gedərək, ondan qardaşı oğlunun başladığı bu .də'vətin qarşısını almağı istədilər

Bir gün ona dedilər ki, sən Məhəmməd (s)-ı bizə təslim et, biz də onun əvəzində Əmmarə ibni Vəlidi sizə verək (onların nəzərində bu şəxs ağıllı bir cavan idi). Əbu Talib dedi: Oğlumu sizə verim ki, öldürəsiniz, əvəzində sizin övladınızı .böyüdüm? Çox ağır təklifdir

Diqqət yetirmək lazımdır görəsən camaat nəyə görə Peyğəmbər (s)-ın əleyhinə

idilər? Demək olar ki, Əmr ibni Hişam (Əbu Cəhl), Əbu Süfyan ibni Hərb, Vəlid ibni Müğəyrə ərəblərin bütlərinə və onları düzəldən sənətkarlara ehtiram bəsləyirdilər. Peyğəmbər (s)-ın rəis olmasından da qorxuları yox idi, çünki onlar o Həzrətin rəhbərliyini qəbul etməyə razı idilər. Sevimli Peyğəmbərin təbliği ondan ibarət idi ki, bütlərə ibadət edib onları müqəddəs cilvələndirməkdən əl çəksinlər. Yeri, göyü, sizi və bütün aləmi yaradan yeganə Allaha tərəf üz döndərmələrini istəyirdi. Özü barəsində belə deyirdi: Mən Allah tərəfindən göndərilmişəm ki, sizi zülmətdən, nadanlıqdan, düzgün və aydın dinə tərəf çıxaram. Nə böyüklük, nə də hakimiyyət iddiasında idi, əgər belə bir şey istəsəydi, onun istəyini dərhal yerinə yetirər və onun bütün əmrlərinə itaət edərdilər. Ancaq o deyirdi: Əgər günəşi sağ əlimə, ayı isə sol ovcuma qoysanız belə, öz risalətimdən əl çəkən deyiləm. Mən sizdən bir kəlmənin deyilməsini istəyirəm – “Allah təkdir” və bu bütlər sizin əlinizin məhsuludur və heç bir bacarığa malik deyillər. Burada mühüm bir sual meydana çıxır, nəyə görə onlar Peyğəmbərin də’vətini qəbul etmirdilər? Mümkündür deyək, onlar ulu .əcdadlarının dinindən əl çəkib yeni dini qəbul etməkdə çətinlik çəkirdilər

Belə bir fərziyyəni qapalı mühitdə yaşayan və elə oradaca dünyadan köçən, xarici mühitlə heç bir əlaqəsi olmayan əhaliyə bəlkə də şamil etmək olar, ancaq dünya görmüş, Ərəbistan yarmadasından xaric olan mühitlə əlaqəli olan adam !?barəsində necə